

V kraških jamah se v vodi raztopljen karbonat izloča običajno kot kalcit in pri tem tvori stalagmite in stalaktite. FOTOGRAFIJE SAŠO TUŠAR

Podzemni dragulj najlepše vasi pod Poreznom

Ravenska jama Zaprta je že četrto stoletje, nekoč jo je obiskalo do 3500 ljudi na leto – Njena značilnost so beli aragonitni kristali

»Najlepša vas pod Poreznom bi bila zelo primerna za daljšo reportažo,« so mi po objavi novice o *Prazniku domačega kruha*, ki se je odvil v Ravnah pri Cerknem, v kratkem telefonskem sporočilu namignili iz uredništva. Ni bilo treba dvakrat reči. Vabilo za ogled tamkajšnje že več kot 25 let zaprte Ravenske jame je ob tem prišlo kot mana z neba.

ANJA INTIHAR

Vhod v Ravensko jamo je tik ob domačiji Pri Kramarju sredi vasi, ki leži na nadmorski višini nekaj manj kot 700 metrov. Če človek ne ve, da je natančno tam, ga ne bi opazil. Pred njim je na toplo aprilsko nedeljo majhno skupino radovednih obiskovalcev – približno polovica nas je bila v jami prvič – pričakal izkušeni jamar Tine Jereb, predsednik idrijskega jamarskega kluba Srečka Logarja.

Ravenska jama je zaprta od leta 2000. Takrat je vanjo vstopalo precej ljudi, v vas so se vozili avtobusi turistov, česar niti občutljivo okolje v jami niti majhen kraj nista dobro prenašala. Ko je bil obisk najbolj množičen, je jamo obiskalo tudi 3500 ljudi na leto. V zadnjega četrto stoletja si je zato jamski sistem precej opomogel, pa tudi idrijski jamarji še zmeraj skrbijo za notranjost jame in jo redno čistijo. Ne bi namreč verjeli, koliko blata se nabere na tleh celo v sušnih dneh.

Po 25 letih miru

Še preden smo se spustili v podzemlje, me je zanimalo, kaj za jamo sploh pomeni, da je imela 25 let »miru«. V človeškem štetju je to lahko eno celo, sicer kratko življenje, za naravo pa ne nujno. Kot je odgovoril Tine Jereb, se kakšne velike spremembe Ravenski jami niso zgodile. Ogromni stalaktiti in stalagmiti, ki so

jih v preteklosti nosili iz nje, potrebujejo dolgo časa, da zrastejo, drugače je z bolj krhkimi in tanjšimi kapniki, imenovanimi špageti.

»Ravenska jama leži zelo na površju, zato voda vanjo hitro pronica. Ob večjem deževju jo na primer hitro zalije, tako da takrat ne moremo vanjo,« je povedal jamar, še preden smo prižgali čelne svetilke in se spustili v temo. Najmlajšima (in najmanjšima) članoma odprave je bilo prihranjenega precej sklanjanja in skrbi, da ne bosta po nerodnosti z glavo udarila v kak kapnik. Nekdo s strahom pred zaprtimi prostori bi imel na takšnem terenu težave – ko sem se ritensko spuščala po stopnicah skozi ozek rov, je tudi mene prešinilo, kaj vse sem pripravljena narediti za svojo službo.

Jama ima tri etaže

Ravenska jama se po velikosti resda ne more kosati s precej bolj znano in turistično oblegano Postojnsko jamo. Je pa veliko lepša – upam, da mi bodo bralci odpustili čisto subjektivno oceno. Po ključju jo je že leta 1832 odkril domačin Martin Čelik, dve leti kasneje pa jo je raziskal in njen načrt izdelal slovenski prirodoslovec, Idriječan Henrik Freyer. Vanjo so nato vstopali domačini, planinci in speleologi, leta 1956 pa so se zares lotili dela člani Inštituta za raziskovanje Kra-

Tine Jereb je izkušen jamar in predsednik idrijskega jamarskega kluba Srečka Logarja.

sa iz Postojne skupaj z idrijskimi jamarji pod vodstvom Srečka Logarja. Jama so izmerili, preučili njen nastanek in izdelali podroben načrt ter raziskali nastanek aragonitnega okrasja. Slednje je tisto, po čemer je Ravenska jama znana ne samo v svetu speleologije, pač pa tudi na splošno – vsaj pri starejših prebivalcih, ki so imeli srečo in ugledali njeno notranjost.

Aragonitni ježki so na fotografijah sicer krasni, v živo pa še tisočkrat bolj, prav sapo vzamejo. Kar nekajkrat sem se po tistem vprašala, kako lahko narava ustvari

nekaj tako lepega in zakaj človeštvo tega ne zna ceniti. Belina in kristali, v katerih človek, obdan s skoraj popolno temo, zre v Ravenski jami, tvorijo tako zanimiv kontrast, da se zdi, kot bi se znašel sredi pravljice. Temperatura v jami je stalna in ne preseže približno desetih stopinj – ker ima jama zgolj en vhod, v njej ne vleče. Za ogled je urejenih kakšnih 100 metrov poti, vseh raziskanih rogov je približno 350 metrov, je dejal naš nedeljski vodič, medtem ko je kazal na levo, nekam spodaj, kjer sem sama videla zgolj ozko luknjo, on pa rov, skozi katerega se je v preteklosti večkrat plazil. »Jama ima tri etaže. Ta, v kateri smo, je srednja. Skozi res ozek rov prideš v spodnjo,« je pojasnjeval Tine Jereb.

Marija, ki je v resnici stalagmit

Posebnost Ravenske jame je poleg njene geološke lege bogato aragonitno okrasje. Kalcitne sige in kapniki so v jamah običajni, le redke na svetu pa se lahko pohvalijo s snežno belimi aragonitnimi kristali. Mineral aragonit je najbolj razširjen v jamah na jugozahodu ZDA in v Mehiki, v Evropi ga je mogoče najti v Španiji, Franciji in na Češkem. Nastaja v specifičnih okoliščinah – ko je recimo prisotna višja koncentracija magnezijevih ionov, izhlapevanje hitreje in temperatura nižja.

Krhke bele aragonitne kristalne prevleke, je v jami pojasnjeval Tine Jereb, najdemo v obliki stalaktitov in stalagmitov, sig ter različno oblikovanih in dolgih iglic – te, ki v skupkih tvorijo tako imenovane ježke, so lahko dolge tudi več kot deset centimetrov. Kristali rastejo hitro, neenakomerno in radialno, od tod dobijo omenjeno bodičasto, ježkom podobno obliko. V Ravenski jami jih je res veliko. Ni zgolj sem in tja videti kakšnega, pač pa so posejani povsod. »Glej, tamle je Mari-

Vas z okrog 190 prebivalci je spomladi, ko vse cveti in zeleni, res lepa in kar vabi na kolesarski ali pohodniški potep.

ja!« je vzkliknila članica ogledne skupine, domačinka, in pokazala na stalagmit, ki v resnici spominja na Mater božjo z malim Jezusom. Prešinilo me je, da ima tudi Ravenska jama jaslice, kot njena slavna »sestra« na Notranjskem.

Neizbrisne sledi

Po svoje je škoda, da je takšna krasota zaprta in je ne more videti vsak, ki bi si to želel, a je po drugi strani povsem razumljivo. Pogled na odlomljene kapnike ni prijeten, jasno je tudi, da več kot šest do osem ljudi naenkrat jama ne more sprejeti, zato odgovori na vprašanja o tem, kam s čakajočimi obiskovalci v vrsti, ki bi potrebovali sanitarije in svojevrstno animacijo, niso enoznačni in preprosti. Še jamarji, ki so jo v preteklosti razisko-

V Ravne so se še pred desetletji vozili avtobusi turistov, česar niti občutljivo okolje v jami niti majhen kraj nista dobro prenašala.

vali, so pustili svoj odtis – črno sled karbida, recimo, s katerim so si nekoč svetili v temi. Ob koncu urejene poti rov vodi v desno; na njegovem koncu je naravno jezerce. V času našega obiska vode v njem ni bilo, sem si pa kar predstavljala, kako lep, pravličen prizor mora biti, ko je tolmun poln.

Vhodni rov leži na 700 metrih nadmorske višine.

Kljub puščanju jame v preteklosti ostaja jama lepo ohranjena in urejena.

Aragonit kristalizira v igličastih kristalih v ortorombskem kristalnem sistemu.